

DÖNEM: III

YASAMA YILI: 1994/1

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

CUMHURİYET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

22'nci Birleşim
5 Nisan 1994, Salı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I. GELEN EVRAK	2309
II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	
A. GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	
1. Cumhuriyet Meclisi Başkanı Sayın Ayhan Halit Acarkan'ın "PAB Toplantısı ile ilgili Rapor" hakkındaki gündem dışı konuşması.	2312-2318
2. T.K.P. Lefkoşa Milletvekili Sayın Gülşen Bozkurt'un "Tıp Laboratuvarları" konulu gündem dışı konuşması.	2320-2330
- Sağlık Bakanı Sayın Ergin A. İlktaç'ın yukarıdaki konuya ilişkin yanıtı.	2331-2336
- T.K.P. Lefkoşa Milletvekili Sayın Gülşen Bozkurt'un yukarıdaki konuya ilişkin yanıtı.	2337-2338
B. ONAYA SUNULANLAR	
1. Cumhuriyetçi Türk Partisi Grup Başkanlığının Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinde üye değişikliğine ilişkin Tezkeresi.	2338-2339
C. BİLGİYE SUNULANLAR	
1. U.B.P. Lefkoşa Milletvekili Sayın Erdal Onurhan'ın yurtdışı izin istemi.	2339
2. C.T.P. Lefkoşa Milletvekili Sayın Mehmet Civa'nın yurtdışı izin istemi.	2339
3. U.B.P. Gazi Mağusa Milletvekili Sayın Ruhsan Tuğyan'ın yurt dışı izin istemi.	2340

4. Yurt dışına giden Başbakan Sayın Hakkı Atun'a Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Özker Özgür'ün vekâlet etmesinin onaylanmış olduğuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi. 2340
5. C.T.P. Lefkoşa Milletvekili Sayın Feridun Önsav'ın yurt dışı izin istemi. 2341

I. GELEN EVRAK

YASA TASARILARI

1. Toprak Ürünleri Kurumunun, 1994 Malî Yılı Bütçe Yasa Tasarısı (Y.T.No:34/1/94) (Başkanlığa Geliş Tarihi:4.4.1994) (Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesine)
2. Eski Eserler Yasa Tasarısı (Y.T.No:35/1/94) (Başkanlığa Geliş Tarihi: 4.4.1994) (İdari ve Sosyal İşler Komitesine) (Halkın Bilgisine)

SÖZLÜ SORU YANITLARI

3. Toplumcu Kurtuluş Partisi Lefkoşa Milletvekili Sayın Gülsen Bozkurt'un, Televizyon Yayınlarının Ülkenin Belirli Yörelerinde izlenememesi ile ilgili Sözlü Sorusuna (S.S.No:6/1/94) Başbakanlığın Yanıtı. (Başkanlığa Geliş Tarihi: 31.3.1994)

TEZKERELER

4. Yurt dışına gidecek olan Başbakan Sayın Hakkı Atun'a, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Özker Özgür'ün vekâlet etmesinin uygun bulunmuş olduğuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi. (Başkanlığa Geliş Tarihi: 1.4.1994)
5. Başbakanlığın, Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) (Değişiklik) Yasa Önerisine (Y.Ö.No:10/1/94) ilişkin Hükümet Görüşünü İçeren Tezkeresi (Başkanlığa Geliş Tarihi: 4.4.1994) (İdari ve Sosyal İşler Komitesine)
6. Başbakanlığın, Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) (Değişiklik) Yasa Önerisine (Y.Ö.No:7/1/94) ilişkin Hükümet Görüşünü İçeren Tezkeresi. (Başkanlığa Geliş Tarihi:4.4.1994) (İdari ve Sosyal İşler Komitesine)
7. Başbakanlığın, Kamu Görevlileri (Değişiklik) Yasa Önerisine (Y.Ö.No:9/1/1994) ilişkin Hükümet görüşünü içeren Tezkeresi (Başkanlığa Geliş Tarihi:4.4.1994) (İdari ve Sosyal İşler Komitesine)

8. Başbakanlığın, Yurttaşlık Yasa Önerisine (Y.Ö.No:5/1/94) ilişkin Hükümet görüşünü içeren Tezkeresi. (Başkanlığa Geliş Tarihi:4.4.1994) (Hukuk ve Siyasi İşler Komitesine)
9. Cumhuriyetçi Türk Partisi Grup Başkanlığının, Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinde Üye değişikliğine ilişkin Tezkeresi (Başkanlığa Geliş Tarihi:5.4.1994)
10. Başbakanlığın, Öğretmenler (Değişiklik) Yasa Önerisine (Y.Ö.No:8/1/94) ilişkin Hükümet görüşünü içeren Tezkeresi (Başkanlığa Geliş Tarihi:5.4.1994) (İdari ve Sosyal İşler Komitesine)
11. Başbakanlığın, Öğretmenler (Değişiklik) Yasa Önerisine (Y.Ö.No:6/1/94) ilişkin Hükümet görüşünü içeren Tezkeresi (Başkanlığa Geliş Tarihi: 5.4.1994) (İdari ve Sosyal İşler Komitesine)

- 2311 -

BİRİNCİ OTURUM

Açılış Saati: 10.40

BAŞKAN: Ayhan Halit Acarkan

KÂTİP : Hakan Ataker

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin, III'üncü Dönem, I'inci Yasama Yılıının, 22'nci Birleşimini açıyorum. Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KÂTİP - Toplantı yeter sayısı yoktur Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı mevcut değildir. Dolayısıyla toplantıya yarım saat ara veriyorum. Teşekkür ederim.

Kapanış Saati:10.45

- 2312 -

İKİNCİ OTURUM

Açılış Saati:11.45

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantıyı açıyorum. Ad okunmak suretiyle toplantı yapılacaktır. Buyurun.

(Ad okunarak yoklama yapıldı)

KÂTİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı mevcuttur. Gündem gereği görüşmelere geçiyoruz. Birinci madde; Başkanlığın Genel Kurula sunuşlarıdır. Ancak sunuşlara geçmeden önce, PAB Toplantısı ile ilgili raporu, gündem dışı bir konuşma ile bilgilerinize sunmak istiyorum. Bu nedenle en yaşlı üye sıfatıyla oturumu yönetmek üzere Mustafa Adaoğlu'nu Başkanlık Kürsüsüne davet ediyorum.

(Cumhuriyet Meclisi Başkanı Ayhan Halit Acarkan en yaşlı üye sıfatıyla Başkanlık Kürsüsünü Mustafa Adaoğlu'na devreder)

II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

BAŞKAN - Buyurun Sayın Meclis Başkanım.

CUMHURİYET MECLİSİ BAŞKANI AYHAN HALİT ACARKAN - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 21-26 Mart 94 tarihleri arasında Paris'te yapılan 91'inci Parlamentolar Arası Birlik Konferansına UBP Milletvekili Sayın Kenan Atakol, Demokrat Parti Milletvekili Sayın Ali Özkan Altınışik, Cumhuriyetçi Türk Partisi Milletvekili Sayın Ahmet Derya ve Toplumcu Kurtuluş Partisi Milletvekili Sayın Mustafa Akıncı'dan oluşan başkanlığımızdaki bir Meclis Heyeti ile katıldık.

Paris'teki konferans çalışmalarını sırasında yaptığımız temaslara geçmeden önce, Parlamentolar Arası Birlik ile daha önceki temaslarımız hakkında sizlere özet bilgi aktarmaya çalışacağım. Bildiğiniz gibi, Parlamentolar Arası Birlik Konseyinin kararı uyarınca, Mayıs 91'de Kıbrıs'taki Durumu İzleme Komitesi adı altında bir Komite kuruldu. Bu Komite 91 Ekim ayında Santiyago'da yapılan PAB Konferansı sırasındaki ilk toplantısından bu yana, beş kez toplanmış bulunuyor.

(Milletvekilleri kendi aralarında konuşuyorlar.)

BAŞKAN - Sayın arkadaşlar; lütfen Sayın Meclis Başkanını dinleme ortamı yaratır mısınız?

AYHAN HALİT ACARKAN (Devamla) - Kısaca, Kıbrıs İzleme Komitesi olarak bilinen bu Komite, her toplantısından önce, Kıbrıs'taki iki toplum temsilcilerinden ve üç garantör ülke olan Türkiye, İngiltere ve Yunanistan temsilcilerinden, Kıbrıs konusundaki son gelişmeler hakkında birer memorandum şeklinde bilgi almaktadır. Bu memorandumlara ek olarak Komite, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinden de Kıbrıs konusundaki girişimleri hakkında bilgi alarak çalışmalarını sürdürmektedir. Komitenin bizim açımızdan en önemli özelliği, Türk ve Rum toplumlarına eşit davranma iddiasında olması ve toplantıları sırasında Türk ve Rum toplumlarının temsilcilerine eşit şartlarda konuşma hakkı tanınmasıdır. Kıbrıs İzleme Komitesi, yukarıda arzettiğim gibi çalışmalarını sürdürürken, durumu yerinde izleyip, her iki toplumun yetkilileri ve siyasi partileri ile doğrudan temaslar yapmak üzere, Kıbrıs'a bir ziyaret gerçekleştirilmesi kararlaştırılmış ve geçtiğimiz Ocak ayında Kıbrıs'a gelmiştir. 17-20 Ocak tarihleri arasında gerçekleşen bu ziyaret sırasında, Komite çalışmalarının iki gününü Komite Kuzey Kıbrıs'taki temaslarına ayırmış ve hazırladığımız bir program çerçevesinde Devlet yetkililerimizle, tüm siyasi parti temsilcileri ile ve çeşitli kurum ve kuruluşlarla temas etmeleri sağlanmıştır. Komite bu temasları ile ilgili olarak, hazırladığı Raporu (Ek:1), Paris'teki PAB Toplantısından önce, PAB Genel Sekreteri Sayın Camillon

kanalı ile bize de göndermiş ve Raporla ilgili görüş ve düşüncelerimizi almak istediğini bildirmiştir. Raporu inceledikten sonra, tespit ettiğimiz hatalarla ilgili görüş ve düşüncelerimizi, 3 Mart 94 tarihli bir mektupla PAB Genel Sekreterine bildirdik. (Ek:2). Bu mektuba ilaveten, Kıbrıs İzleme Komitesinin her toplantısından önce almak istediği son duruma ilgili bilgileri içeren bir memrandumu da 11 Mart 94'de Komiteye ilettik. (Ek:3)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Paris Toplantısından önceki çalışmalarla ilgili bu ön bilgiyi verdikten sonra, Meclis heyetimizin temasları ile ilgili bilgi vermeye geçmek istiyorum. 21 Mart günü Paris'e ulaşan heyetimiz, 22 Mart sabahı ilk temasını Sayın Yıldırım Avcı Başkanlığındaki Türkiye Heyeti ile yapmıştır. Türk Heyeti ile yaptığımız ve çok yararlı görüş alış verişini yapma olanağı bulduğumuz bu hazırlık görüşmesinden sonra, PAB Genel Sekreteri Sayın P. Camillon ile bir görüşme yaptık. Sayın Camillon ile yaptığımız görüşme 15 dakika olarak plânlanmış olmasına rağmen, talebimiz üzerine 45 dakika olarak gerçekleşmiştir. Bu görüşmede Sayın Camillon, KKTC yurttaşları olarak Uluslararası Toplantılara katılmada karşılaştığımız zorlukları anlattık ve örnek olarak, Fransa'ya gidişte vize almakta karşılaştığımız zorlukları gösterdik. Görüşmemiz esnasında Sayın Camillon'a, Kıbrıs İzleme Komitesinin çalışmalarına son vereceğini öğrendiğimizi söyledik ve bunun ne derece doğru olduğunu sorduk? Bize, şu anda böyle bir şeyin sözkonusu olmadığını belirtti ve Komitenin devamı konusundaki bizim görüşlerimizi sordu. Sayın Camillon, çalışmalarını tarafsızlık içinde ve her iki topluma da eşit davranarak yürüttüğü sürece, Kıbrıs İzleme Komitesinin devamından yana olduğumuzu ifade ettik. Yaptığımız bu temaslardan sonra aynı gün, yani 22 Mart günü, Kıbrıs İzleme Komitesinin toplantısına katıldık ve görüşlerimizi anlatma olanağı bulduk. Heyet halinde katıldığımız toplantıda ve önce Heyet Başkanı olarak, ben bir konuşma yaptım. (Ek:4). Bu konuşmamda 11 Mart tarihli memrandumdan sonrayeralan gelişmeleri özetledikten sonra, Kıbrıs Türk tarafının Güven Artırıcı Önlemler Paketine yaklaşımını izah ettik. Paketten her iki tarafın da eşit ve eşzamanlı yarar sağlaması gerektiğini vurguladığım konuşmada,

paketin Kıbrıslı Türklere sağlayacağı söylenen yararların garanti edilmesinin de şart olduğunu belirttim. Güven Artırıcı Önlemlerin başarılı bir şekilde uygulanabilmesinin Rumların Türklere karşı düşmanca davranmaktan vaz geçmeleri ile mümkün olacağını dile getirdiğim konuşmamda son zamanlarda Güney Kıbrıs'taki camilere karşı düzenlenen saldırıların Rumların gerçek niyetlerini açığa vurduğuna işaret ettim. Yunanistan ile Kıbrıslı Rum tarafı arasında imzalanan ortak Savunma Anlaşması ile Rumların barışçı ve kalıcı bir çözüm için işbirliği yapmaya istekli olmadıklarını da anlaşıldığını belirttim.

TKP Genel Başkanı Sayın Mustafa Akıncı, yaptığı konuşmada, Kıbrıs İzleme Komitesinde Kıbrıs Türk Temsilcilerine de söz hakkı verilmesinden duyduğu memnuniyeti belirtti ve Parlamentolar Arası Birliğin diğer organlarında da aynı tutumun sergilenmesinin beklendiğini ifade etmiştir. Sayın Akıncı sadece PAB'da değil, tüm uluslararası kuruluşlarda Kıbrıslı Türklerle Rumlara eşit ve dengeli davranılması gerektiğini vurguladıktan sonra Kıbrıs İzleme Komitesinin çok önemli bir görevi yerine getirmekte olduğunu belirtti ve her iki topluma karşı dengeli ve tarafsız davranıldığı sürece Kıbrıs İzleme Komitesinin görevine devam etmesinden yana olduğunu söyledi.

UBP Milletvekili Sayın Kenan Atakol, yaptığı konuşmada Rumların Kıbrıs sorununu uluslararası arenaya çekmek için, Kıbrıs İzleme Komitesi gibi komitelerin oluşturulmasına ön-ayak olduklarını ifade etti. Kıbrıs İzleme Komitesinin son Kıbrıs ziyareti ile ilgili raporunda hatalar ve eksikler bulunduğunu da belirten Sayın Atakol, bu hataların düzeltilmesi için ümidini ifade etti. PAB organlarının tümünde Kıbrıs Rumlarının temsil edildiğini hatırlatan Sayın Atakol, Kıbrıs sorununun çözümüne yardımcı olunmak istenmesi halinde, Rumlara verilen olanakların aynısının Kıbrıs Türklerine de verilmesi gerektiğini vurguladı. Sayın Atakol 31 yıldır Kıbrıs Sorununa çözüm

bulunamamasının nedeninin uluslararası camianın Rum yönetimini haksız bir şekilde yasal Kıbrıs Cumhuriyeti olarak tanıması olduğunu sözlerine ilave etti.

CTP Milletvekili Sayın Ahmet Derya da, Kıbrıs Türk temsilcilerine de konuşma olanağı verilmesinden duyduğu memnuniyeti belirtti ve komiteye teşekkür etti. Sayın Derya, bu tür temasların Kıbrıs sorununun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacağını ve sorunun çözümüne önemli katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Komitede heyetimizden önce Rum toplumu temsilcileri ve üç garantör ülke olan Türkiye, İngiltere ve Yunanistan temsilcileri de görüşlerini aktarmışlar ve sorulan sorulara yanıt vermişlerdir. Kayda değer bir konuşma komitenin daha önceki çağrılarına olumlu yanıt vermeyen üç garantör ülkenin ilk defa olarak bu toplantıda temsilci bulundurmaları idi. Komitenin bu toplantı ile ilgili daha sonra hazırlanan raporundan (Ek 5), edindiğimiz bilgiye göre; her üç garantör ülkenin temsilcisi aynı anda toplantıya alınmışlar, önce teker teker görüşleri dinlenmiş ve komitenin sorularını yanıtlamışlar. En sonunda da birbirlerinin iddialarını yanıtlamak üzere birer kez söz almışlardır. Toplantıdan sonra hazırlanan komite raporunda gerek iki toplumun temsilcileri ile, gerekse üç garantör ülkenin temsilcileri ile yapılan görüşmeler hakkında komitenin bu raporunda bilgi verme yerine, tarafların görüşlerini kayda geçirmekle yetindiği ve çabalarının taraflar arasında güveni artıracak yollar üzerinde yoğunlaştırmaya karar verdiği bildirilmektedir.

BAŞKAN - Dinleyelim arkadaşlar lütfen, lütfen.

AYHAN HALİT ACARKAN (Devamla) - Yine bu rapordan öğrendiğimize göre, Kıbrıs İzleme Komitesi yeni bir teklif getirmiştir olaya. Kıbrıs sorununa taraf olan iki toplum arasında güvenin gelişmesine katkıda bulunmak için Türk ve Rum siyasi partilerini bir araya getirmeyi plânlamaktadır. Bu çerçevede Kıbrıs Türk ve Rum siyasi partilerinin temsilcilerini komitenin 13 ve 15 Eylül 94 tarihinde Kopenhak'ta yapılacak toplantısına davet etmek için PAB Konseyinden yetki istemiştir. 91'inci PAB Konferansının sona ermesinden sonra 26 Mart 94 günü yayımlanan basın bildirisinden öğrendiğimize göre PAB Konseyi Kıbrıs İzleme Komitesinin istediği bu yetkiyi vermiş bulunmaktadır. (Ek 6)

Basın bildirisinin bu konu ile ilgili bölümünde, Kıbrıs İzleme Komitesinin Kıbrıs ziyaretinden ve Paris'te ilk defa olarak üç garantör ülkenin temsilcilerini de dinlemesinden sonra

Kıbrıs sorununun çözümüne katkıda bulunmak amacıyla, PAB Konseyinin, Kıbrıs Türk ve Rum siyasi partilerini bir araya getirdiği kararlaştırıldığı belirtilmektedir. PAB basın bildirisinde, bu girişimin amacının Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin çabalarına destek sağlamak ve iki toplum arasında güveni artırmak olduğu bildirilmekte ve iki toplum arasında halen sürdürülen dolaylı görüşmelere herhangi bir şekilde müdahalenin sözkonusu olmayacağı vurgulanmaktadır.

Değerli milletvekilleri; konuşmamda sözünü ettiğim tüm belgeleri siz sayın milletvekillerinin arzu etmeleri halinde tutanaklara geçirilmeleri için, Meclis Başkanlığına sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kıbrıs Türk halkının temsilcilerine Uluslararası kuruluşlarda söz hakkı verilmesi için yıllardır mücadele vermekteyiz. Parlamentolar Arası Birlik, bize bu olanağı tanıyan ender kuruluşlardan birisidir. Bu olanaktan azami şekilde yararlanmak zorundayız. Üye olmamızı her ne kadar da kabul etmiyorlarsa da, PAB, Kıbrıs İzleme Komitesinde Rumlarla eşit muamele gördüğümüze inanmaktayız. Yani bizler nasıl, sadece Türk toplumunun temsilcisi olarak muamele görüyorsak, Rum temsilcileri de, sözde Kıbrıs Hükümeti olarak değil, sadece Rum toplumunun temsilcisi olarak muamele görmektedirler. Paris'teki toplantıda görüşlerimizi özgürce anlatma olanağı bulduk. Bu açıdan temaslarımızın çok yararlı geçtiğini gönül rahatlığı ile söyleyebilirim. Bu arada, temaslarımız sırasında uyum içinde çalışan ve görevlerini yerine getirmek için özverili bir şekilde gayret gösteren heyetteki milletvekili arkadaşlarıma huzurlarınızda teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN - Çok teşekkür ederim Sayın Başkan. Buyurun.

MECLİS BAŞKANI AYHAN HALİT ACARKAN BAŞKANLIK
KÜRSÜSÜNÜ MUSTAFA ADAOĞLU'NDAN DEVRALIR - Sayın milletvekilleri;
şimdi de TKP Lefkoşa Milletvekili Sayın Gülsen Bozkurt,
gündem dışı...Buyurun efendim.

FERİDUN ÖNSAV (Lefkoşa) (Yerinden) - Müsaadenizle
yerimden konuşayım.

BAŞKAN - Buyurun.

FERİDUN ÖNSAV (Yerinden) (Devamla) - CTP grubu olarak
acil grup toplantısı yapmak istiyoruz. Müsaadenizle oturumun
öğleden sonra 14.30'a ertelenmesini istiyoruz.

MUSTAFA AKINCI (Lefkoşa) (Yerinden) - Gündem dışından
sonra...

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri; oturumun 14.30'a
ertelenmesi teklifi yapılmıştır. Bu konuda konuşmak isteyen
var mı?...

MUSTAFA AKINCI (Yerinden) (Devamla) - Sayın Başkan,
ben de yerimden konuşayım.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

MUSTAFA AKINCI (Yerinden) (Devamla) - Bildiğim kadarı
ile, sizden sonra bir gündem dışı daha var, o bahsettiğinizdir.
O arkadaşımızın da konuşmasından sonra ertelenmesini öneririm.

BAŞKAN - Israrlı mısınız?...

FERİDUN ÖNSAV (Yerinden) (Devamla) - Mümkün efendim.Konuşsun.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bozkurt.

GÜLSEN BOZKURT (Girne) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de size bu toplantıda ülkemizdeki tıp laboratuvarları konusunda bir konuşma yapmak istiyorum. Bu laboratuvarların sorunları ve çözüm bekleyen konuları tartışmak istiyorum. Bilindiği gibi, laboratuvarlar sağlık sisteminin en önemli kurumlarıdır, laboratuvar sağlığın mutfağıdır. Laboratuvarlarda yapılan testler, teşhisten tedaviye kadar çok çok önemli olup, doğru teşhiste tedavinin planlanmasında ve takibinde çok önemli konulardır.

Bu bakımdan, laboratuvarlara gerekli önemin verilmesi ve bunların çağdaş bir konuma getirilmesi çok hayati konulardır. Ülkemizde bu durum nedir? İdeali ne olmalıdır? Bu konuda vaktinizi çok almadan kısaca özetlemeye çalışacağım.

Laboratuvarlar bilindiği gibi, her laboratuvar kendi uzmanlık dalları içinde farklı farklı laboratuvarlar vardır. Bunlar kendi dalı içinde başlıcaları, kan, hematoloji, kan hastalıklarına bakan laboratuvarlar, biyokimya laboratuvarları,

Mikrobiyoloji Lâboratuvarları, Endokrinoloji Lâboratuvarları, İminoloji Lâboratuvarları, yine radyasyon kaynağı kullanılan röntgen lâboratuvarları, radyoaktif madde kullanan, nükleer tıp lâboratuvarları olmak üzere değişik başlıklar altındadır ve bu lâboratuvarlar her lâboratuvar ilgili uzman tarafından yönetilmektedir, ilgili uzman tarafından idare edilmektedir. Bu işin gerçeği budur. Bu lâboratuvarlar uzmanlarca kontrol edilmesi gerekmektedir. Lâboratuvarlar nasıl çalışır, iyi yapan, bu işi iyiyi yapan yerlerde nasıldır, önce onlardan kısaca kendi gözlemlerimden bahsetmek istiyorum.

Bir tıp lâboratuvarının güvenilir ve standardize edilmiş bir şekilde çalışması için başında herşeyden önce bir uzman bulunması lâzımdır. Uzmanın altında baş teknisyen ve teknisyenler olması gerekmektedir. Bunların yaptıkları deneylerin muayyen aralıklarla denetlenmesi gerekmektedir ve bu koşullar altında çalışan lâboratuvarlar ancak güvenilir sonuçlar verebilmek şansına sahip lâboratuvarlardır. Türkiye'de bu nasıl olmaktadır, Türkiye'de uzman olmayan hiçbir kişi özel lâboratuvar çalıştıramamaktadır. Yine İngilterede gözlemlediğimiz kadarıyla her lâboratuvarın başında uzmanlar, bölüm şefleri ve teknisyenler mevcuttur. Buraya atanan teknik kadrodaki insanlar, hepsi teknik okul mezunudur. Çoğu hizmet içi eğitimden geçmişlerdir ve terfi etmek için yine teknik sınavlardan geçerek üst konumlara gelmişlerdir. Şef olmuşlardır veya baş teknisyen konumuna gelmişlerdir. Bu konuma gelmiş insanlar da bu mevkilerini idame ettirmek için muayyen sürelerle yine sınavlara girmektedirler ve ancak bu sınavda başarılı olan insanlar bu konumlarını koruyabilmektedirler. Sınavda başarılı olamayan baş teknisyenler, rahatlıkla bir alt mevkiye indirilerek bunların devamlı yenilikleri takip etmesi sağlanmaktadır. Bunları devamlı güncel halde bilgilerini yenilemeleri sağlanmaktadır.

Yine lâboratuvarların ürettiği, yaptığı analizlerin doğruluğunu denetleyen Merkezi Denetleme Kurumları vardır.

Lâboratuvarlara bilinmeyen numuneler muayyen aralıklarla gönderilmektedir. Her lâboratuvar bu deneyleri yapmaktadır ve cevapları yine bu Merkezi Araştırma Kurumlarına göndermektedir ve oradan alınan cevaba göre bu lâboratuvarların ürettiği analizlerin doğruluğu ve eksikliği yine lâboratuvara bildirilmekte, başarılı olanlar ödüllendirilmekte, yanlış yapanlar uyarılmaktadır ve tekrar tekrar yanlış yapanların lâboratuvarlarına kapatılma cezası verilmektedir. Bu İngiltere örneği. Bu tabii görebildiğimiz en iyi sistem. Bizde bu işler nasıl yapılmaktadır? Bu işi kontrol eden bir yasa var mıdır? Biraz da ondan bahsetmek istiyorum.

Ülkemizde bilindiği gibi Devlet Hastanelerinde mevcut lâboratuvarlara ilâveten bir de özel lâboratuvarlar vardır. Devlet Hastanesindeki lâboratuvarlar, Lefkoşa, Mağusa, Girne ve Güzelyurt bölgesinde Cengiz Topel Hastanesinde mevcuttur. Yalnız Devlet Hastanelerinde sadece Lefkoşa'daki lâboratuvarlarda uzman bulunmaktadır. Girne'de bir tek Biyokimya uzmanı vardır. Mağusa'da hiçbir uzman yoktur. Haftada bir giden bir uzman arkadaş kısmen kontrol etmeye çalışmaktadır. Bunun yanında dışarıda özel olarak çalışan 21 tane lâboratuvar vardır. Bunlardan sadece 5 tanesi uzmanlar tarafından çalıştırılmakta olup, geriye kalan lâboratuvarlar liseden sonra bir yıl teknik eğitim görmüş kişiler, veya Devlet Hastanesinde birkaç yıl çalışmış ve hastaneden ayrılarak lâboratuvar açmış kişilerdir. Bunların hiçbir uzmanlık dalı mevcut değildir ve ne yazık ki uzman olmayan kişiler her dalda her tahlili yapabilmektedir. Başında da söylediğim gibi tıp lâboratuvarları pek çok konulardan oluşmaktadır ve her konudaki uzman icabında kendi dalında bile çok sıkıntıya düşebileceği konularla karşılaşmaktadır.

Bizde ne yazık ki bir yıllık bir kurstan sonra laboratuvar açan arkadaşlar hematoloji, mikrobiyoloji, immünoloji, Aids gibi her konuda tahlil yapmakta, tetkik yapmakta ve bunları gönül rahatlığıyla vermekte, buna da hiçbir merci ne yazık ki dur dememekte, hiçbir kontrolü yapılmamaktadır. Bunu ilk kez 1987 yılında Tıp ve Kimya Laboratuvarları Yasası altında bir Yasa çıkartılarak o dönemde kimlerin ne şekilde laboratuvar çalıştırabileceği bir kanunla bildirilmiş ve bu kanunda hangi kişilerin ne şartlarda laboratuvar çalıştırabileceği, hangi konularda hangi tetkikleri yapabileceği, bunların çalışma esasları bu Yasada belirtilmiştir. Bu Yasada tabii birtakım anomaliler mevcuttur. Bu Yasalarda o dönemde kişilere göre bazı maddeler ilave edilmiştir. Özellikle bu Yasanın 4'üncü maddesinin (a) bendi der ki sadece uzmanlar tarafından analizlerin yapılması lazımdır. Daha sonra buna bir (b) ve (c) bendi ekleyerek tanınmış bir üniversitenin kimya bölümünden mezun olanlar da analiz yapabilir diye bir madde eklenmiştir. (c) bendinde de, Devlet Hastanesinde 6 yıl çalışmış olan kişilerin Teknik Sınav Komisyonunun yapacağı sınavdan geçtikten sonra laboratuvar açabileceği bu Yasaya konmuştur.

Bu 4'üncü maddenin (b) ve (c) bendi oldukça tartışılması gereken ve oldukça doğuracağı sonuçlar yönünden hatalı olan noktalardır. Daha sonra tekrar döneceğiz buna. Şimdi görüldüğü gibi ülkemizde bir Yasa çıkmıştır, fakat bu Yasa çıktığı günden rafa kaldırılmıştır. Şu dosyada da çıkan yasalar ve ondan sonra bu Yasaya bağlı olan tüzükler mevcuttur. Fakat hiçbir gün bu Yasanın hiçbir maddesi uygulanmamış, laboratuvarlar denetlenmemiş ve Yasaya rağmen, Yasada diyor ki 1987'den sonra uzman olmayan kişiler laboratuvar açamaz diyor. Ondan sonra helen 3-4 tane daha kişi laboratuvar açmışlardır. Üç kişi laboratuvar açmıştır ve bu kişiler de ne yazık ki uzman değildir. Kendilerine göre testler yapabilmektedirler.

Şimdi burda bir örnek olması bakımından size bazı deneylerin sonuçlarını getirdim. Laboratuvarlar arası çarpıklığı göstermesi bakımından bir nevi kan hastalığı olan ve kandaki pıhtılaşma maddelerinin kaybolmasıyla karakterize olan trompositopenik purfura diye bir kan hastalığı vardır. Bu kan hastalığı habis bir hastalık olmamasına rağmen hastayı kanamadan öldürebilecek ciddi bir kan hastalığıdır ve çok sıkı bir şekilde kontrol edilmesi lazımdır. Son günlerde bize gelen hastanın birinde iki ay kadar evvel bu rahatsızlık Mağusa Hastanesinde teşhis edilmiş, daha sonra tedaviye başlanmış, laboratuvar muayeneleri bölgesinde yapılan laboratuvar tetkiklerinde, laboratuvar testleri düzelmesine rağmen hastanın şikayetleri devam etmiştir. Bunun üzerine bize gelen hastada gözlemledik ki hastanın vücudundaki bütün kanama odakları halen mevcuttur. Hasta halsizdir, bitkindir. Hastalığı kontrol altında değildir. İki gün arayla yapılan iki kan tahlilini anlatmak istiyorum. Yapılan bir kan tahlili özel bir laboratuvarda yapılmıştır. Hastanın hemoglobini 16.6 gram, hematokritini %52 bulmuştur. Trombositlerini 96 bin bulmuştur. BU tablo ile hastanın kanı yüksek bile bulunmuştur. Nerdeyse hastadan kan alma gerekecektir. Halbuki buna karşılık iki gün sonra Lefkoşa Devlet Hastanesinde yapılan laboratuvar incelemesinde hastanın hemoglobini 12 gram, hematokritini 41 ve trombositleri ki kanamayı kontrol eden hücrelerdir bunlar 11 bin bulunmuştur. Doktor arkadaşlar bunun manasını çok iyi bilir, 11 bin trombositli hasta, acil kanama riski olan bir hastadır ve nitekim eski tahlile inanırsak hastanın iyileşmiş olduğuna inanmamız lazım. 96 bin trombositli olan hastayla 11 bin trombositli olan hasta aynı değildir.

Bu tabii bir çarpıcı örnek bakımından lâboratuvarlararası farkı ve bu lâboratuvarların uzmanlar tarafından kontrol edilmesinin, uzman kişiler tarafından çalıştırılmasının gerekliliğini söylemek için söylüyorum. İki kan da otomatik aletle yapılmıştır. Gerçi aletler arasında büyük fark vardır ama, son yıllarda kompeterize aletlerle vatandaş kandırılmaya çalışılıyor. Bugün kompeterize aletleri insanlardır kullanan ve değerlendiren. Kompeterize aletleri alıp oraya koymak standardize edilmeden, verdiği sonuca inanmak hiç de inandırıcı bir olay değildir. Zaten bu kompeterize aletleri de uzmanlar başka metodlarla kontrol etmek zorundadır. Nitekim biz kompeterize aletten çıkan sonuçlarımızı kendimize göre başka yöntemlerle kontrol ediyoruz. Eğer iki yöntem uyumluysa ona inanıyoruz, uyumlu değilse aletin ayarında bir aksilik vardır. Standardize edilmesi lâzımdır. Günlük standart solüsyonlarla veya bakımdan geçmesi gerekir. Halbuki uzman olmayan kişiler bunun farkına varamadan kompütörle yaptım deyip veriyor, hasta da buna inanarak bu sonuçlara inanıyor, ne yazık ki pek çok hekim arkadaş da bu sonuçlara bakarak hastalarını tedavi ediyorlar. Bundan tabii önce hasta zarar görüyor, hastada büyük bir güvensizlik oluyor ve hastalar en küçük bir nedenden dolayı yurt dışına gitme çareleri arıyorlar. Bunların denetlenmesi o kadar zor bir olay değil, çok da büyük bir yatırım isteyen bir olay değil, yeter ki bunda özellikle Sağlık Bakanlığı üzerine düşen görevi yapsın. Uzman olmayan kişilerin lâboratuvar açmasının önüne geçilsin bir an evvel ve uzman dahi olsa tüm lâboratuvarların belirli aralıklarla denetlenmesi lâzım. Denetlenmeyen hiçbir lâboratuvarda yapılan analizlerin doğruluğuna inanmak çok güçtür. Çünkü ülkemiz küçük bir ülkedir. Alınan maddeler, KİT diyoruz bunlara, oldukça pahalı maddelerdir. Çoğunun da günü geçtiği halde eminim ki pek çok lâboratuvar bunu kullanmaktadır. Günü geçmiş maddelerle de verilen analiz sonuçları hiçbir şekilde güvenilir değildir. Bu ancak düzenli denetlemeler sonucu ulaşılabilecek sonuçlarla lâboratuvarların güvenilirliği sağlanabilir.

Şimdi denetleme geçmiş yıllarda bir kez oldu, onun da hakkını vermek lâzım. Bir kez oldu. Bunu da Uzman Lâboratuvarlar Derneği diye bir dernek vardır, Derneğin de isteği üzerine geçmiş yıl Sağlık Bakanlığı Türkiye'den beş kişiden oluşan bir denetleme komisyonunu Kıbrıs'a davet ederek bütün devlet ve özel lâboratuvarlar bir bir dolaşıldı. Biz de bu ekibe beraber katıldık ve daha sonra, ekip gittikten sonra bir rapor gönderdi. Fakat bu rapor ne yazık ki dönemin Sağlık Bakanı tarafından hiçbir zaman ne açıklandı, ne de gündeme getirildi. Biz daha sonra bu raporu elde ettik. Size aynen okumak istiyorum.

"K.K.T.C. Sağlık Bakanlığına,

K.K.T.C. Sağlık Bakanlığının davetlisi olarak yapılan Lefkoşa, Girne ve Magosa'daki Devlet ve Özel lâboratuvarlarını ziyaret ve incelemelerinde komisyon olarak aşağıdaki saptamalarda bulunuldu.

Devlet lâboratuvarları uzmanların isteği doğrultusunda gereksinimleri giderildiğinde iyi hizmet verebilecek yeterli lâboratuvarlardır.

Dr. Barhan Nalbantoğlu Hastanesinin Talassemi bölümü ileri düzeyde çalışmalar yapabilecek, iyi hizmet veren nitelikte bir lâboratuvardır.

Magosa hastanesi lâboratuvarı uzman tarafından idare edilmeli, haftada bir gün giden uzmanın ihtiyacı karşılamaktan uzak olduğu gözlemlendi.

"Lâboratuvar" Tıp alanında uzmanlık gerektiren biyokimya, hematoloji, patoloji, mikrobiyoloji, farmakoloji, endokrinoloji, genetik lâboratuvarlarından veya Radyasyon kaynağı kullanan radyoloji, radyoterapi, nükleer tıp ve benzeri lâboratuvarlardan herhangi birini veya kimyasal analizler yapan kimya lâboratuvarlarını anlatır. "Uzman", bu yasa sonuçları bakımından, tababet dallarının birinde Bakanlıkça onaylanan bir Üniversite hastanesi veya bir Devlet hastanesi laboratuvarlarında, bilgi ve becerisini geliştirmek için öğrenim, eğitim ve pratik uygulama yapan

ve bilimsel esaslara göre yetişerek uzmanlık belgesi alan yüksek öğrenim görmüş kişileri anlatır.

Bu tanımlamalar K.K.T.C. Tıp ve Kimya Laboratuvarları Yasasından alınmıştır. Bu Yasanın amacı 3'üncü maddede belirtilmiştir. Yasanın 4'üncü maddesi (A) fıkrası uzmanlık belgesini isterken 4(B) Laboratuvar ara elemanlarını tarif etmektedir ki bu kişilerin laboratuvar açma yetkisi yoktur. Diplomayı veren ülke (belki) ancak "Şark için Geçerlidir" koşuluyla laboratuvar açma yetkisi verebilir.

4(C) fıkrası ara elemanlara laboratuvar açma yetkisi verecek, böylece Kıbrı halkının sağlığını şu anda yasa dışı tehdit eden durumu yasal hale getirecektir. Şu anda yasalara aykırı biçimde laboratuvar açmış olan gençler belki 30-40 yıl daha halk sağlığını tehdit edecek haksız kazanç sağlayacak. Yasanın (B) ve (C) maddelerinin kaldırılması komisyonumuzun ve Kıbrıslı Uzmanların görüş ve tavsiyeleridir. Sözkonusu laboratuvarlar izinsiz çalışma yapmaktadırlar ve ilgili Yasanın 4(1), 5(1), 6(1), 3'üncü ve 13 (2) ve (E) fıkraları ve Tıp ve Kimya Laboratuvarları Yasasının madde 16 (3) altında yapılan tüzükte bulunan 5, 6, 8. maddelerini çiğnemektedirler.

KKTC 'nin sahip olduğu uzmanları laboratuvar hizmetlerini yürütebilecek sayıdadırlar. KKTC Hükümeti tarafından eğitime gönderilenler kısa zamanda uzman olarak geri döneceklerdir ki bu sayı 28 kişidir. Şu anda 28 kişi Türkiye'de laboratuvar uzmanlığı konusunda eğitim görmektedirler.

Laboratuvar ara elemanlarına Yasanın 4(c) fıkrasına göre yeterlik verilmesi sakıncalıdır.

Geri dönen uzmanlar kendi sahalarının ara elemanlar tarafından doldurulduğunu görecektir, kendi uzmanlık dalında haksız biçimde bir adım geriden çekişmeye girmek zorunda kalacaklardır.

Yeterlilik verilirse alaylı-mektepli çekişmesi gündeme gelecektir. Otomatik pahalı cihazlara mecbur olan ara elemanlar aşırı döviz kaybına neden olacaklar. Kolayca elde edilen yeterlilikle, gereğinden fazla sayıda açılan laboratuvarların kullanma süresi içinde tüketemediği kitleri yanlış sonuç verme pahasına kullanıma devam edeceklerdir.

Sonuç olarak; yeni uzmanlar KKTC'ye dönünceye kadar hali hazır uzmanlar yeterli hizmeti verebilirler. Uzmanların her yerleşim birimine yeterli dağılımının sağlanması gerekir. Laboratuvar ara elemanlarına ömür boyu kullanacakları yetkinin verilmemesi insan sağlığını tehdit etmesi nedeniyle komisyonumuzun ortak görüşüdür. Yetki verilmesi durumunda Kıbrıs halkı 30-40 yıllık zarar görecekken, verilmemesi durumunda yalnız laboratuvar sahipleri yeni bir ticarethane arayışıyla sorunlarını çözebileceklerdir.

Bilgilerinize saygıyla arz olunur.

Prof. Dr. Hatice Özenci
Doç. Dr. Turhan Cumhuri
Dr. İsmail Kemaloğlu

Prof. Dr. Kadri Bacacı
Dr. Ali Güçtekin."

Bu Rapordan da görüldüğü gibi uzman olmayan kişilerin laboratuvar çalıştırmalarının ne kadar sakıncalı olduğu ve halk sağlığına ne kadar zarar verdikleri görülmektedir. Bunlar uzmanların raporlarında da belirtilmiştir. Bu bakımdan bu laboratuvar konusunun çok acilen gündeme alınması ve ilgili yasaların çıkarılarak bunun çağdaş bir hale getirilmesi lazımdır. Aksi halde bundan hepimiz zarar göreceğiz.

Yine bu vesileyle çok kısa olarak bir de Kan Bankasının durumu hakkında birkaç kelime konuşmak istiyorum. Bilindiği gibi Lefkoşa Devlet Hastanesinde bir Kan Merkezi vardır ve bu Kan Merkezi bütün ülkedeki insanlara hizmet sunmaktadır. Bu Kan Merkezinde çalışan teknisyen arkadaşlar çok zor durumdadır ve son yıllarda en az 5-6 yıldan beri hiçbiri kan bankacılığıyla ilgili bir eğitimden geçmemişlerdir. Hiçbir hizmet içi eğitim olsun, yurt dışı eğitim olsun gönderilmemişlerdir ve şu anda Kan Bankasını yöneten kişiler kulaktan duyma bilgilerle 40-50 sene evvelinin teknoloji-siyle kan bankacılığı yapmaktadırlar.

Yine ülkemiz bir Akdeniz ülkesi olması hasebiyle talassemisi bol olan bir ülkedir ve kana şiddetle ihtiyaç vardır. Gerek sivil halkımız olsun kan verme konusunda son derece duyarsızdır. Bunu söylerken gerçekten üzülüyorum ama kan vermede halkımız duyarsızdır ve alınan kanların %70-80'i Güvenlik Kuvvetlerinden karşılanmaktadır. Bu da ihtiyaca ne yazık ki yetmemektedir. Yetmeyen bu kan yine de kan bankamızın teknik yetersizlikleri yüzünden son derece gayri ekonomik kullanılmaktadır. Halbuki dünyada bugün kan bankacılığı bir sektördür, bir fabrika gibi çalışır, kan ham bir madde olarak kullanılmaktadır ve kanın her fraksiyonu değerlendirilmektedir. Bizde ise kanın lâzım olan kısmı alınmakta, geriye kalan kısmı atılmaktadır. Bunun nedeni de hem bilgisizlik, hem teknik yetersizliktir. Bu yıllardır böyle gitmektedir. Her dönemde biz zamanın Sağlık Bakanlarına aynı ihtiyacı duyduğumuzu belirttik, fakat ne yazık ki buna yönelik hiçbir çözüm gelmedi ve günden güne de kan ihtiyacı artmaktadır. Thalassaemialı hasta sayısı artmaktadır ama çocuklar büyümektedir. Küçük bir çocuk bir ünite kanla ihtiyacını karşılar, büyüdükçe her çocuğa iki-üç ünite gerekmektedir. Yine bu kanları sık sık kan alan hastalarda vücutta kanın içinde bulunan maddelere bağlı birtakım maddeler gelişmektedir. Buna antikorlar diyoruz ve bu antikorlar hastaların kan almasını imkânsız hale getirmektedir. Ve hekim olarak biz hakikaten çok acil durumda kan alma ihtiyacı olan insanlara kan veremez duruma geldik. Teknik yöndeki eksiklikler, hatalar nedeniyle. Bunların çözümlenmesi için Kan Bankasına da acilen el atılması, Kan Bankasını yöneten kişilerin yurt dışında kan bankacılığıyla ilgili teknikleri görmesi, takip etmesi ve gelip uygulamasını sağlaması. Yine alet, araç-gereç yönünden gerekli donanımın sağlanması lâzımdır. Aksi halde yine hepimize zarar gelecektir. Yine kan çok önemli bir konu. Bir şişe kan transisyonuyla hayat kurtulabilirdiği gibi bir şişe kandan sarılık, AIDS, sıtma gibi, frengi

gibi hastalıkları da alabilme imkânı vardır. Bu hepimizin başına her an gelebilir. Ülkede trafik kazaları bol. Her an herkes bir ünite kana ihtiyaç duyabilir. Bu bakımdan Kan Bankasının hem kan ürünlerinin çok iyi bir şekilde kullanılmasının sağlanması, bunların iyice tahlil edilmesinin, günün koşullarına göre yapmış olmak için değil, gerçekten emin olmak için, doğru tahlil yapmak için yapılması gerekmektedir. Bu bakımdan inşallah inanıyorum, bu dönemde çok daha hassas davranır, bu konulara çok daha fazla eğilinir. Çünkü ülkenin çok büyük sorunudur. Hepimizin başına her an gelebilir. O konuda hassas olmamız lâzım.

Evet, beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Bozkurt.
Sayın Bakan; cevap vermek ister misiniz?...

SAĞLIK BAKANİ ERGİN A. İLKTAÇ (Yerinden)- Ara vermeyecek misiniz?...

BAŞKAN- Siz cevap vermeyecekseniz ara vereceğim. Veyahut da cevabınızdan sonra da ara verebilirim.

ERGİN ABDULLAH (Yerinden)(Devamla)- Ara verin de öğleden sonra verelim efendim.

BAŞKAN- Peki efendim.
Sayın milletvekilleri; toplantıya kaldığımız yerden devam etmek üzere 14.30'a erteliyorum. Teşekkür ederim.

(Kapanış saati: 12.25)

ÜÇÜNCÜ OTURUM

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin I'inci Dönem 1'inci Yıl, 22'nci Birleşiminin Üçüncü oturumunu açıyorum. Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır. Buyurun efendim.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KÂTİP- Toplantı yeter sayısı yoktur Sayın Başkan.

BAŞKAN- Değerli milletvekilleri; toplantı yeter sayısı mevcut değildir. Oturuma yarım saat ara veriyorum.

(Kapanış Saati:15.30)

DÖRDÜNCÜ OTURUM

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin III'üncü Dönem, 1'inci Yasama Yılı'nın, 22'nci Birleşiminin dördüncü oturumunu açıyorum. Ad okunarak yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı)

KÂTİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkür ederim. Toplantı yeter sayısı vardır. Sayın milletvekilleri; söz sırası Sağlık Bakanı Sayık İlktaç'tadır. Buyurun efendim.

SAĞLIK BAKANI ERGİN A. İLKTAÇ - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sabahki birleşimde Sayın Gülşen Bozkurt arkadaşımızın gündeme getirdiği sağlık alanındaki yakıcı sorunları hep beraber ilgi ve dikkatle dinledik. Gerçekten önümüzde bulduğumuz yakıcı sorunlardan bir tanesi de tıp laboratuvarları alanında yaşadığımız sorunlardır.

Bu konu ne yazık ki önmümüzde halen kanayan bir yara halini almıştır. Ve Savcılıktan görüş istemek zorunda kaldığımız birtakım özel yanları da vardır. 26 Haziran 1987 tarihli Tıp ve Kimya Laboratuvarı Yasasına göre iki ana komisyon kurulmuştu. Bir tanesi de... Sayın değerli arkadaşımız Gülsen Bozkurt'da o dönemlerde hastanelerimizin değerli bir unsuru ve elemanı olarak görev yapmaya çalışmıştı diyeim, ben en azından öyle diyeceğim. Çünkü ne yazık ki bu iki komisyondan bir tanesi sınav komisyonuydu. Diğerini yine kendisinin de bahsettiği gibi Tıp Laboratuvarları Denetleme Komisyonuydu. Eğer bu Yasanın öngördüğü kurallar ve öngördüğü bu komisyonlar işletilmiş ve yasanın gerekleri yerine getirilmiş olsa idi inanıyorum ki bugün kendisinin de üstüne basarak vurguladığı sorunlar bugün sağlık alanında yaşanmayacaktı. Gerçekten tıp alanında, sağlık alanında teşhis ve tedavinin en önemli ögesi, unsuru laboratuvar hizmetlerinden geçmektedir. Bizim özel laboratuvar hizmetlerimiz ne yazık ki oldukça standartlaşmanın ötesinde 3 ayrı yerde aynı tahlili yaparsanız 3 farklı sonucu almanız gayet günlük rutin olağan işler arasında görünmektedir. Onun için bu Laboratuvarlar Yasasının gerekleri olan ana unsurlar geçmiş dönemde çalıştırılmadığı için günümüze sarkan bahsettiği 3 yasa dışı çalışma olarak ifade edilen 3 tıp laboratuvarı çalıştırılması sorununu günde de durmaktadır halen. Bahsedilen rapor gerçekten TÜkiye'den uzman arkadaşların getirilmesi ve yaptıkları çalışmayı Sağlık Bakanlığına sunmaları ile işleme konmuş olsa idi bu olumsuzluklar yaşanmayacaktı. Fakat Rapor, biz göreve geldik ve dosyaların içerisinde tozlanmış bir halde bu raporu bulduk. Ve Raporun öngördüğü hususlar içerisinde özellikle uyarıcı bir biçimde Gülsen hanımın ifade ettiği gibi en tartışmalı maddesi olan 4 "c" maddesi bugün şikayetçi olduğumuz uygulamadaki, pratikteki sorunların ana kaynaklarından birini oluşturmasına karşın üzümlere belirtmek isterim ki aynı zamanda yasanın da bir maddesidir. gereğidir yani uzman olmayan kişilerin belli koşulları yerine getirmesi kaydı ile nasıl tıp laboratuvarı açabileceğini

düzenleyen, öngören bir maddedir. Orda sınav komisyonunca sınavdan geçme koşulu öngörülürken aynı zamanda Devlet Laboratuvarında 6 yıl çalışmış olması bir hak olarak öngörülmektedir. Veya Devlet Hastanelerimizde bir uzman yönetiminde en az 6 yıl çalışan ve emekliye ayrılan bir görevlinin bu olanda Tıp ve Kimya Laboratuvarı çalıştırması veya açması bir hak olarak öngörülmektedir. Bunun yanında ilgili komisyonlar yasanın gereklerini eğer yerine getirmiş olsa idi bu laboratuvar çalıştırma için yetki belgesinin öncelikle verilmesi burda laboratuvar açma uygunluk belgesinin verilmesi gerekirdi ki bu takdirde yasal prosedür tamamlanmış olabilirdi. Ama ne yazık ki önümüzdeki bilgilere ve kayıtlara göre elinde geçmiş sağlık bakanlığının rapor, uzman raporu olmasına karşın o dönemde Ulusal Birlik Partisi Mağusa idare amirinin oğlu olması dolayısıyla orda bir tanesine bilinçli olarak gözyumulmuştur.

Ve bugün önümüzde duran en ciddi sorunlardan biri de budur maalesef. Mağusa İdare Amirliği, UBP İlçe Merkezinde İdare Amirliği yapması yasal bir hak olarak önümüzde durmakta mıdır? Tabii ki durmamaktadır. Ama siyasal pozisyonu icabı o kişinin Ulusal Birlik Partisi İlçe Merkezinde görev yapan bir kişi olması yasal birtakım prosedürlerin yerine getirilmesine bir engel olabilmiş ve maalesef bilinçli olarak bu Yasanın gerekleri o laboratuvar açılırken, hizmete girerken atlanmış ve gerekleri yerine getirilmemiştir. Benzeri diğer iki laboratuvar aynı şekilde ve benzer yanlar içermektedir. Dolayısıyla burada keyfi uygulamalar, yasa dışı uygulamalara emsal teşkil edebilecek sayısız örneklerden bir tanesi de ne yazık ki bu alandaki vermeye çalıştığım örnektir. Biz bu tür anomalileri ve bu tür sorunları çözmek ve özel sağlık hizmetlerindeki standartlaşmayı, çağdaş norm ve seviyelere ulaşmayı gerçekleştirmek için Hükümet Programında öngörüldüğü gibi görevleri yapmak için, Hükümet Programındaki kapsam ve içerik içerisinde huzurlarınızda bulunmaktayız. Amacımız; tıpta biraz önce bahsettiğim gibi sağlık alanında teşhis ve tedavide en büyük ana öğelerden birisi olan tıp laboratuvarlarının ve onların halkımıza verdiği hizmetlerin çağdaş norm ve ilkeler çerçevesinde belli bir standartlaşmaya getirmeyi hedef ve amaç olarak önümüze koymuş bulunmaktayız. Bu bizim çağdaş, etkin, verimli sağlık hizmeti anlayışımızın bir parçasıdır. Biz tıp laboratuvarlarının standartlaştırılmasını bu temel politik anlayışımızla özdeş görmekteyiz. Onun için bu alanda hastalarımızın mevcut gövensizliğini güvene dönüştürebilecek somut adımları atmak ve gerekli önlemleri almak en büyük görevlerimizden birisidir. Bu alanda Bakanlığımız ve Hükümetimiz üstüne düşen bütün görevleri hiçbir çekince ve kaygı duymadan yerine getirecektir, yerine getirmekte kararlıdır. Yalnız bu noktada dediğim gibi hukuk devletinin kurallarını da işleterek, Savcılığın bize vereceği görüş, öneri ve tavsiye ışığında mevcut, yasa dışı olarak zamanında açılmış olan bu tıp

laboratuvarlarına karşı nasıl bir yaklaşım sergilememiz gerektiği konusundaki görüş ve tavsiyelerini dikkate aldıktan sonra konuyu yeniden değerlendirecek ve ona göre somut adımlarını Hükümetimiz ve Bakanlığımız atacaktır. Halk sağlığını koruyup, geliştirmek ve halkın sağlığını ticari meta aracı haline getirip, ticari kazançlara kurban ettirmemek bizim yıllardan beri savunduğumuz ve vazgeçemeyeceğimiz temel ilkelerimizden bir tanesidir. Bu amaç doğrultusundadır ki değerli arkadaşım Sayın Gülşen Bozkurt'un vurguladığı gibi Mağusa Hastanesi başta olmak üzere diğer hastanelerimizde eksikliği bulunan branşlardaki uzman hekim sorununu çözümlmek üzere de somut adımlar atılmış bulunmaktadır. Mağusa Hastanesi için mikrobiyolog açığını gidermek üzere münhal ilân edilmiştir. Umarız bu münhali doldurabilecek müracaat yapılır. Eğer herhangi bir müracaat yapılmaz ise Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Sağlık Bakanlığı ile Bakanlığımız arasındaki protokol uyarınca bugünlerde hükümetin değişme ihtimali gündemde olmasına karşın biz temaslarımızı sürdürmekteyiz. Nefrolog, nörolog, hematolog, patalog, mikrobiyolog ve benzeri diğer alanlardaki ihtiyaç ve eksikliklerimizi giderecek tek branş doktorlarımızı 356 gün on-call nöbetinden kurtaracak ikinci bir hekim takviyesini gündeme getirip çözümlmek üzere temaslarımız devam etmektedir.

Bu amaç doğrultusunda bu geçici bir tedbir olarak önümüzde atılması gereken bir adım olarak dururken nihai hedef olarak kendi öz kaynaklarımızı yetiştirebilmek için Eğitim Bakanlığı ile birlikte yaptığımız ortak çalışmada hizmet içi eğitim programı çerçevesindeki kadrolar tamamlanmıştır. Umarız yakın bir gelecekte bu hizmet içi eğitim programımızı da hükümet çalışmaları çerçevesinde etkin bir biçimde hayata geçirecek ve kendi ihtiyacımız olan personelimizin yetiştirilmesi ve yetişkin kalifiye elemanlardan oluşan nitelikli sağlık hizmetimizi halkımıza layık olduğu bir düzeyde ve seviyede sunmaya hayata geçirmiş oluruz. Gerçekten sağlıkta eğitim çok önemli bir unsurdur. Hükümetimiz ve Bakanlığımız bu hizmet içi eğitim programına da çok önem vermektedir. Bu amaç için de somut gelişmeler yakında gözle görülür somut gelişmeler hayata geçirilebilecektir. Sıkıntısını çektiğimiz... yine Gülsen arkadaşımın bahsettiği gibi teknik donanım alet açısından sıkıntısını çektiğimiz hususlar gerçekten yerinde tespitlerdir. Türkiye Cumhuriyeti sağlık alanındaki katkı projeleri çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti Yardım Heyeti ile birlikte Bakanlığımızda yaptığımız ortak toplantılarda bütçe imkanlarının kısıtlanmış olmasına karşın aciliyet prensibine göre öncülüklerimiz saptanmış ve Türkiye Yardım Heyetinin bütçe programı ve kapsamı çerçevesinde sağlık servislerimize yapmayı planladığı alet teknik donanım yardımının sonuçlandırılması için de girişimlerimiz sürmektedir. Önümüzdeki günlerde bu alanda eksikliğini duyduğumuz birinci ve ikinci yedek analiz makinelerimizin finansman sıkıntısı giderilir giderilmez çözümlenebileceğine inanmaktayız. Bu duygu ve düşünceler içerisinde tespitler gerçekten üzücü dahi olsa gerçek tespitlerdir. Değerli arkadaşım Gülsen Bozkurt'a bu vesile ile bu konuları gündeme getirip bize de kısmen açıklama yapma imkanı verdiği için teşekkür eder saygılar sunarım.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Gülsen Bozkurt.

GÜLSEN BOZKURT (Lefkoşa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Sağlık Bakanının belirttiği gibi gerçekten ben de geçen dönemlerde Denetleme ve Sınav Komisyonunda yer alıyordum. Ama hepinizin bildiği gibi komisyonlarda yer alan kişiler ancak bakanlar görevlendirirse, bakanlar çalıştırırsa görev yapabilir. O kişiler, biz komisyonlara girdik. Yasalar çıktı. Fakat yasalar çıktığı günden itibaren rafa kaldırıldı. Aylarca, süren tüzük çalışmalarında yer aldık. Tüzükler hiçbir şekilde kullanılmadı. Yasalar kullanılmadı, denetleme komisyonu çalışmadı. Yalnız sınav komisyonu seçime birkaç ay kalarak zorunlu bir şekilde çalıştırıldı ki, bundan pek çoğumuz, sınav komisyonunda bulunan arkadaşlar istifaya etmesine karşın birtakım anomalileri belirterek zorunlu bir şekilde çalıştırıldı ve bir kişiye, 6 yıl hastanede çalışan bir kişiye yeterlilik belgesi verilerek bu kişinin uzmanlarla aynı seviyeye getirilmesine çalışıldı. Burada benim vurgulamak istediğim. Sağlıkta politika olmamalı. Sağlık bütün toplumu ilgilendiren bir konudur. Politikalar güdülerek kişilere arka çıkılırsa bunun zararını hepimiz, toplum görür. O bakımdan sağlıkta objektifliği korumak lazım. Kim isterse olsun konusunda uzman olmayan hiç kimseye laboratuvar çalıştırma hakkı veya herhangi bir konuda çalışma hakkı verilmemesi lazım. Bunun hiçbir izah tarzı olmaz. Dönüp dolaşıp bu silah bizi vuracak.

O bakımdan Sayın Sağlık Bakanının söylediklerine çok memnun oldum. Dilerim bu dönemde yasadaki olumsuz maddeler de değiştirilir. Olumlu maddeler kullanılacak şekilde gündeme gelir. Ciddi bir denetleme başlar. Belki ciddi bir denetleme başladığı zaman altı ayda bir de olsa, herkes yaptığı işin ne oranda doğru olduğunun farkına varır, denetlendiğinin bilincine varır ve kendine çekidüzen verir. Bu konuda söyleyeceklerim bu kadar. Teşekkür ederim.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi mağusa)(Yerinden) - Bundan daha nazik bir muhalefet olamaz.

GÜLSEN BOZKURT (Devamla) - Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bozkurt.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Yeni bir anlayış ve yeni bir üslup. Çok teşekkür ederim şahsımda ben, Grubum adına.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; şimdi de okutulup bilgiye sunulacaklar bölümüne geçiyoruz.

Okutulup onaya sunulacaklar bölümünde CTP Grup Başkanlığının Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinde üye değişikliğine ilişkin tezkeresi. Okuyun lütfen.

KATİP -

KKTC Meclis Başkanlığı,
Lefkoşa.

Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinde görev yapan Lefkoşa Milletvekili Sayın Feridun Önsav'ın yerine, Girne Milletvekilimiz Sayın Ömer Kalyoncu'yu koyduğumuzu bildirir, gereğini saygı ile arz ederim.

Feridun Önsav
CTP Grup Başkan Vekili

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri; Tezkereyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?...Etmeyenler?...Çekimser?...Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Okutulup bilgiye sunulacaklar bölümüne geçiyoruz.

1. UBP Lefkoşa milletvekili Sayın Erdal Onurhan'ın yurtdışı izin istemidir. Okuyun lütfen.

KÂTİP -

KKTC Meclis Başkanlığı,
Lefkoşa.

14 Nisan-18 Nisan 1994 tarihleri arasında yurt dışında olacağımdan bu tarihler arasında izinli sayılmam hususunda gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Erdal Onurhan
UBP Lefkoşa milletvekili

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

2.CTP Lefkoşa milletvekili Sayın Mehmet Civa'nın yurt dışı izin istemi. Okuyun lütfen.

KÂTİP -

KKTC Meclis Başkanlığı,
Lefkoşa.

4 Nisan-10 Nisan tarihleri arasında sağlık nedenlerimden ötürü yurt dışında bulunacağımdan dolayı izinli sayılmamı katınıza arz ederim.

Mehmet Civa
CTP Lefkoşa milletvekili

- 2340 -

BAŞKAN - Teşekkür ederim. Gerekli izin verilmiştir.

3. UBP Gazi mağusa milletvekili Sayın Ruhsan Tuğyan'ın yurt dışı izin istemi. Okuyun lütfen.

KATİP -

KKTC Meclis Başkanlığı,
Lefkoşa.

26 Mart-7 Nisan tarihleri arasında sağlık nedeniyle yurt dışında olacağımdan bu süre zarfında izinli sayılmamı rica eder, saygılar sunarım.

Ruhsan Tuğyan
UBP Gazi mağusa milletvekili

BAŞKAN - Teşekkür ederim. gerekli izin verilmiştir.

4. Yurt dışına giden Başbakan Sayın Hakkı Atun'a Devlet Bakanı ve başbakan Yardımcısı Sayın Özker Özgür'ün vekalet etmesinin onaylanmış olduğuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. Okuyun lütfen.

KATİP -

KKTC Cumhuriyet Meclisi başkanlığı,
Lefkoşa.

İlgi:31.3.1994 gün ve BB/141/76/5 sayılı
Başbakanlık yazısı hakkında.

2 Nisan, 1994 tarihinde yurt dışına gidecek olan Başbakan Sayın hakkı Atun'a, Devlet bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Özker Özgür'ün vekalet etmesi hakkında ilgi Başbakanlık yazısı onaylanmıştır.

Bilgi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Rauf R.DENKTAŞ
Cumhurbaşkanı.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

5. CTP Lefkoşa milletvekili Sayın Feridun Önsav'ın yurt dışı izin istemi. Okuyun lütfen.

KÂTİP -

KKTC Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı,
Lefkoşa.

6 Nisan-11 Nisan 1994 tarihleri arasında yurt dışında olacağım için izinli sayılmamı saygı ile rica ederim.

Feridun Önsav
CTP Lefkoşa milletvekili

BAŞKAN - Teşekkür ederim. gerekli izin verilmiştir.

Sayın milletvekilleri; sunuş işlemleri tamamlanmıştır.

Gündemimizin diğer kısımlarında görüşülecek konu bulunmadığından bugünkü görüşmeler sona ermiş bulunmaktadır.

Gelecek birleşim 8 Nisan 1994 Cuma günü saat 9.00'da yapılacaktır. Gündem sizlere dağıtılmıştır.

Birleşimi burda kapatıyorum. teşekkür ederim.

Kapanış Saati:14.30

DÖNEM: III

YIL: 1

CUMHURİYET MECLİSİ
GÜNDEMİ
22'nci Birleşim
5 Nisan 1994, Salı
Saat: 10.00

GÜNDEM:

- I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI:
- Bu Kısımda, Gündem Dışı Konuşmalara ve Sunuşlara yer verilecektir.
- II. ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER.
- III. SEÇİMLER VE OYLAMASI YAPILACAK İŞLER.
- IV. SORULAR.
- V. GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASI.
- VI. GÖRÜŞÜLECEK TASARI VE ÖNERİLER İLE KOMİTELERDEN GELEN DİĞER İŞLER.